

Saulius AMBRAZAS

DAR DĖL ŽODŽIO *spalvā* KILMĖS

Žodis *spalvā* turi vieną aiškų giminaitį la. *spalva* „plunksna“. Tolimesnė šio žodžio kilmė yra labai neaiški. Jį bandyta kildinti iš ide. šaknies **(s)p(h)el-* „skelti, nurauti, nuplėšti“ (ME III 983; Pokorny IEW 985–986; I. Andriukaitienė, LKK XXXVI 163 tt.). Tačiau šį siejimą sunkoka pamatuoti semantiškai. Tad ar nepaprastai būtų žodyje *spalvā* įžvelgti judrujį *s* (labai būdingą baltų kalboms, žr. E. Frankel, KZ LXX 199–201; IF LIX 295–306) ir sieti jį su konkrečią spalvą nusakančiu būdvardžiu *palvas* (plg. dar *palšas*, *pīlksas* ir t.t.)? Ir vandenvardis *Spālvē/Spālvē* Krtv (taip pat ir la. *Spālvēne*) semantiniu požiūriu daug artimesnis lie. *palvė* (plg. dar pr. *Palwe*, la. *Palva*, *Palvene*, lie. *Palvasà* Žl; Šš; Smn) negu abstrakčiajam daiktavardžiui *spalvā* (plg. V a n a g a s LHEŽ 242, 311). Juo labiau, kad iš šaknies **pel-* gana dažnai ide. kalbose buvo daromi hidronimai (W. P. Schmid, *Donum Balticum* 474–475). Tad visai tikėtina, kad greta būdvardžio *palvas* baltų kalbose galėjo egzistuoti ir jo variantas **spalvas*, kuriam daiktavardėjant latvių kalboje atsirado plunksnos pavadinimas, o lietuvių kalboje – abstraktusis spalvos pavadinimas.